

עין משפט ונר מצוה

ד א מיי פייב מהל' שמיטה הל"ח וע"ש כבי"מ ובל"מ סמג לאון קמט טוש"ע יו"ד סי' טז ס"ו:

ה ב ג מיי"ט שם וע"ש כהנ"ל טוש"ע שם סעי' ח:

רבינו גרשום

וסימנין דאורייתא כלומר הני סימנין דאמרי' ברחבן אדוניה וזוטרך גנובתיה: במאי עסקין אילימא בחייש הבא על הצבייה וילדה בו' כלומר בין לרבנן בין לר' אליעזר לשחוט וליכסייה דהא אמרת הכל מודים דהיא צבייה ובנה תייש דצבי גמור הוא אלא בצבי הבא על התיישה בו' כלומר אי לרבנן דאמרי חוששין לזרע האב לשחוט וליכסייה בו': לר' אליעזר פשיטא ליה. דאין חוששין לזרע האב: בשלמא ר' אליעזר דפטא קסבר שה אפי' מקצת שה לא אמרין דאין חוששין לזרע האב: אלא לרבנן נהי גמי בו'. אלא לרבנן דמספקא להו בשלמא פלגא ב' יהיב ליה דיילמא חוששין לזרע האב אידיך פלגא לימא ליה אייתי ראהי (דלרבנן) דחוששין לזרע האב ושקול: אלא בצבי הבא על התיישה וילדה בו'. כלומר בשלמא רבנן דמספקא להו מאי חייב חייב בחצי מתנות אלא לר' אליעזר בכולהו מתנות גמי מחייב כלומר כיון דאין חוששין לזרע האב:

^(א) נראה דלפני דבינו היה הגי' גממלא בשלמא פלגא יהיב ליה (וזהו דש"י י"ל כמד דגרסינן בשלמא פלגא לא יהיב ליה ור"ל לאפוקי מגי' רבינו) והיינו מספקא דשמא חוששין לזרע האב לריך ליתן פלגא משום דהוי ממון המוטל בספק וחולקין אלל אידיך פלגא וכו'. וזה יתיישב קושית התוס' גד"ה למא.

עמ:

אילימא דשחטה לה ולברה והאמר רב חסדא **הכל מודים** בהיא צבייה בו'. תימה ודלמא דשחט ליה למי"ש וזנו ופליגי אס חוששין לזרע האב ונוהג בזכרים אי לא והא דפליגי בזוי לאשמועינן דזנו ואפילו כל דהו: **ורבי אליעזר סבר אין חוששין בו'.** ה"מ למימר לכולי עלמא חוששין וצשה אפילו מקצת שה פליגי ואפילו בצצי הבא על התיישה שילדה בת וצת ילדה בן אלא דניחא לאוקומי פלוגתא בחוששין לזרע האב דמזינו פלוגתא דתנאי אלל צשה ואפילו מקצת שה לא אשכחן פלוגתא דתנאי:

בין לרבנן בין לרבי אליעזר דשחוט וליכסי צבי ואפי"ו מקצת צבי. הקשה הרב רבי שמואל מוורדו"ן הא גצי מתנות כי אמרינן שה ופסי' מקצת שה לא חשיב משום הכי כולו שה להתחייב בכל המתנות אס כן הכל נמי לא חשיב כאליו הוא כולו דס צצי אלא חזיו וצפרק קמא דציצה (דף ט:.) אמרינן לא כוי צלצד אמרו אלא אפילו שחט צהמה מיה ועוף ונתערבו דמס זה צוה אסור לכסות ציו"ט וי"ל דאמרנין התם צד"א צשתי דקירות אלל צדקירה אחת חייב לכסות והכא נמי כיון שלל משאו שצו חזיו דס צצי חייב לכסות:

ומדרבנן מספקא להו מבפ"ד דר"א **אליעזר פשיטא ליה אלא הא דתניא בו'.** משמע משום דלרבי אליעזר פשיטא ליה קשה ליה מנך צרייתא דמתנות ותימה דאפי' מספקא ליה נמי יכול להקשות כל כמה דלא מוקמינן פלוגתייהו צשה ואפילו מקצת שה:

לימא ליה אייתי ראייה. ואע"ג דרב אסי קאמר צפ"ק דצ"ק (דף ט.) וצפרק צית כור צ"צ קי.) גצי אחין שחלקו וצא צ"ח וטרך חלקו של אחד מהם דיוטל רביע צקרקע ורביע צמעות משום דמספקא ליה אי יורשין הוו אי לקוחות הוו ויוטל מספקא מחצה ממנה שהיה לו ליעול ולא מזי אמר ליה אייתי ראייה דיורשין הוו ושקול יש מקומות שפקנו חכמים מחמת הספק שיעול מחצה וצנהמוכר את הבית (שם ע.) מפורש צאוקי"ט: כוי

לרבנן נהי דקסברי שה ואפילו מקצת שה בשלמא פלגא לא יהיב ליה אידיך פלגא לימא ליה אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול אלא בצבי הבא על התיישה וילדה בשלמא לרבנן מאי חייב בחצי מתנות אלא לרבי אליעזר ליחייב בכולהי מתנות לעולם בצבי הבא על התיישה וילדה ור"א גמי ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא וכיון דלרבנן מספקא להו ולרבי אליעזר מספקא ליה במאי פליגי

חוששין ומחלל יו"ט: ופרכינן **מדלרבנן מספקא להו מכלל דרבי אליעזר.** דלמר אין נוהג אפילו מספקא קאמר דפשיטא ליה דאין חוששין והא דתניא בו': **זרוע ולחיים וקצה.** אס שור אס שה כתיב צהו (דברים יח) ומשמע דאין נוהגין בחיה: אי נימא **צתייש הבא על הצבייה וילדה.** דאי אין חוששין לזרע האב אפילו מקצת שה ליכא: **צשלמא לרבי אליעזר דפטור קסברי שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן.** ביה צהאי כדאמרן דפשיטא ליה דאין חוששין לזרע האב הילכך אפילו מקצתו ליכא: **אלא לרבנן נהי גמי דקסברי שה ואפילו מקצת שה.** אמרינן היכא דצד שיות מן האס מיהו הכא דאין דצ שיות אלא מן האב ואוקימנא דלרבנן מספקא להו אי חוששין אי לא: **צשלמא פלגא לא יהיב ליה גרסינן.** כלומר צשלמא פלגא דמתנות לא פרכינן עליהו מידי דודאי פשיטא ליהי"ט דלא יהיב ליה דאי גמי חוששין ושה ואפילו מקצת שה לא מיחייב אלל פלגא דצד שיות דכיון דאפשר למיפלגיניהו יהיב פלגא דשיות ומעכב פלגא דצד צצי דאיכא למ"ד הכי צפרק הזרוע (לקמן דף קלב.) והאי דקתני לרבנן נוהגין צפלגא מתנות קאמרי ומשום דילמא חוששין אלא הא קשיא לן אידיך פלגא גופיה דקא מחייבי רבנן למיתציה לכהן אמאי אלא כהן מוציא מחזירו הוא וקי"ל [שם קלב.] צכל דצר ספק המוציא מחזירו עליו הראיה ונימא האי ישראל לכהן אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול פלגא דצד שיות וכל כמה דלא אייתית ראייה אפילו פלגא לית לך דאפילו מקצת שה ליכא: **אלא צצצי הבא בו'.** דאיכא דצד שיות מן האס: **צשלמא לרבנן.** אף על גב דמספקא לן שמא חוששין ולא הוי כוליה שה ואיכא למיפרך אמאי יהיב ליה כוליה איכא לתרוצי מאי חייב דקאמרי רבנן חייב צחצי מתנות משום דצ שיות דאס ואידיך פלגא אמרינן ליה אייתי ראייה דאין חוששין והוי כוליה שה ושקול: **ליחייב צנוולו.** דהא פשיטא ליה דאין חוששין וכוליה שה הוא: הכי גרסינן **לעולם צצצי הבא בו': ספוקי מספקא ליה בו'.** ולקמיה [פ.] מתוך רב פפא לכולהו ממנייתא צין דאותו ואת צנו וצין דכסוי וצין דמתנות: צשה

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

וסימנין דאורייתא. מדסמיך אסימנין ושרי אסורא עלייהו ש"מ הא דסמכינן אסימנין צחורת אצדה כדאמרין צאלו מציאות צ"מ דף ט.) דאורייתא היא דאי דרבנן נהי דעצוד רבנן תקנתא צממונא צאסורה מי מזו מתקני אלא ש"מ דאורייתא היא והתם צאלו מציאות

מיציעא לן סימנין דאורייתא או דרבנן: כוי. מן התייש ומן הצבייה ואע"פ דשור או י כשצ כתיב (ויקרא כב) ולא כתיב צצי ואיל: ה"ג **רבי אליעזר אומר כלאים הבא מן העז ומן הרחל אוסו ואס צנו נוהג צו מן הכוי אין אוסו ואס צנו נוהג צו וכן הוא צמוספתא ולא גרסינן מן הסייש ומן הצבייה אין אוסו ואס צנו נוהג צו דל"כ מאי אמא רב חסדא לאשמועינן: איזוהו כוי שנחלקו צו בו'. לאפקוי ממאן דאמריו כוי צריה צפני עצמו הוא: וצנה סייש. שילדה מן התייש: שה אמר רחמנא וצנו כל דהו. על האס הקפיד שמהא צהמה אלל על הצן לא הקפיד ואפילו הוא מיה: וצס ילדה צן. האי צן לאו דוקא דה"ה לצת: **חוששין לזרע האב.** ויש צאס הואת מקצת שה ושה דאמר רחמנא אפילו צמקצת שה משמע: **ורבי אליעזר סבר אין חוששין.** הלכך שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן כלומר ליכא למימר צה: **וליפלגו בחוששין צפלוגא דחגניה.** ונימא רבי אליעזר אינו נוהג בזכרים ונימרו רבנן נוהג: ה"ה **צהא אפילו רבנן מודו.** דאע"ג דחוששין ליכא אלא מקצת שה ושה אפילו מקצת שה לא אמרינן: **אין שוחטין אוסו ציו"ט.** לפי שאין יכול לכסותו ולדחות יו"ט מספק אס שחטו: **לשחוט וליכסי.****

דהא מצד האס הוא צצי והכל מודים דחוששין לאס ואי גמי חוששין לאצ מקצת צצי מיהא איכא והא אמרן דצצרי הכל כי איכא מקצת מיחייב צמאות דשייכי ציה כיון דאמר רחמנא צצי חייב צכסוי אפילו מקצת צצי צמשמע: **אלא צצצי הבא בו'.** דלית ציה דצ צצי אלא מן האב אמאי אין שוחטין: אי לרבנן. דאמרי חוששין צר כסוי הוא: ואי לרבי **אליעזר.** צהמה גמורה היא ואין כאן ספק: **לעולם הא צצצי הבא על התיישה.** ורבנן היא ואע"ג דמחייבי לעיל משום חוששין לזרע האב לאו מיפשט פשיטא להו אלא מספקא להו הילכך גצי אותו ואת צנו צתייש הבא על הצבייה לחומרא ואמרינן חוששין ואיכא מקצת שה וגצי כסוי גמי לחומרא צצצי הבא על התיישה גמי לא ישחוט ציו"ט שמא חוששין ואנן צצי ואפילו מקצת צצי קיס לן וצריך כסוי והוא אינו יכול לכסות שמא אין

מספקא קאמר דפשיטא ליה דאין חוששין והא דתניא בו': **זרוע ולחיים וקצה.** אס שור אס שה כתיב צהו (דברים יח) ומשמע דאין נוהגין בחיה: אי נימא **צתייש הבא על הצבייה וילדה.** דאי אין חוששין לזרע האב אפילו מקצת שה ליכא: **צשלמא לרבי אליעזר דפטור קסברי שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן.** ביה צהאי כדאמרן דפשיטא ליה דאין חוששין לזרע האב הילכך אפילו מקצתו ליכא: **אלא לרבנן נהי גמי דקסברי שה ואפילו מקצת שה.** אמרינן היכא דצד שיות מן האס מיהו הכא דאין דצ שיות אלא מן האב ואוקימנא דלרבנן מספקא להו אי חוששין אי לא: **צשלמא פלגא לא יהיב ליה גרסינן.** כלומר צשלמא פלגא דמתנות לא פרכינן עליהו מידי דודאי פשיטא ליהי"ט דלא יהיב ליה דאי גמי חוששין ושה ואפילו מקצת שה לא מיחייב אלל פלגא דצד שיות דכיון דאפשר למיפלגיניהו יהיב פלגא דשיות ומעכב פלגא דצד צצי דאיכא למ"ד הכי צפרק הזרוע (לקמן דף קלב.) והאי דקתני לרבנן נוהגין צפלגא מתנות קאמרי ומשום דילמא חוששין אלא הא קשיא לן אידיך פלגא גופיה דקא מחייבי רבנן למיתציה לכהן אמאי אלא כהן מוציא מחזירו הוא וקי"ל [שם קלב.] צכל דצר ספק המוציא מחזירו עליו הראיה ונימא האי ישראל לכהן אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול פלגא דצד שיות וכל כמה דלא אייתית ראייה אפילו פלגא לית לך דאפילו מקצת שה ליכא: **אלא צצצי הבא בו'.** דאיכא דצד שיות מן האס: **צשלמא לרבנן.** אף על גב דמספקא לן שמא חוששין ולא הוי כוליה שה ואיכא למיפרך אמאי יהיב ליה כוליה איכא לתרוצי מאי חייב דקאמרי רבנן חייב צחצי מתנות משום דצ שיות דאס ואידיך פלגא אמרינן ליה אייתי ראייה דאין חוששין והוי כוליה שה ושקול: **ליחייב צנוולו.** דהא פשיטא ליה דאין חוששין וכוליה שה הוא: הכי גרסינן **לעולם צצצי הבא בו': ספוקי מספקא ליה בו'.** ולקמיה [פ.] מתוך רב פפא לכולהו ממנייתא צין דאותו ואת צנו וצין דכסוי וצין דמתנות: צשה

מסורת הש"ס

א) [נעלי עת. מוספתא רפ"ה:] ב) [צבורות ז.] ג) צילה ח. לקמן פג: [צבורים פרק צ משנה טו.] ד) לקמן קלב. [מוספתא רפ"ט:] ה) ציל צכו רש"ל. וי"א מן התייש ומן הצבייה [אצל העיקר כגי' רש"ל צכו פטור מן המתנות וכן כמד הרש"ל עוד לקמן קלב. דקך צ"ל כאלן.] ו) [צ"ל שה.] ז) [לקמן פ.] ח) [לכו יעצ"ן.] ט) [נלפניו שם לא מצאתי ועיין מו"ס צבורות מת. ד"ה דלמר].

הגהות הב"ח

א) גמ' מן העז ומן הרחל וכו' נוהג צו מן הכוי אין אוסו:

מוסף רש"י

נוהג בכלאים. רחל שילדה מן התייש, שחטה ואת צנה (רש"י ע"ח.). כוי. ספק מיה ספק צהמה, אין שוחטין אותו ביו"ט. מוטו דשמא מיה הוא וצריך כסוי והוא אינו יכול לכסותו ציו"ט צדקתני, ואם שחטו אין מבטיין את דמיו. דשמא צהמה הוא ואין צו מלות כסוי ואין מטלטלין העפר לכך (ב"צה ח.) ומספקא לא מחללינן יו"ט אס שחטו (לקטו פג.). מן הכוי פטור מן המתנות. דשה כתיב ולא צצי (לקטו קלב.).